

K O N I N K L I J K E N E D E R L A N D S E
A K A D E M I E V A N W E T E N S C H A P P E N

Koninklijke Hoogheid,
Bestuursleden van de Dr. H.P. Heineken Stichting
en de Stichting Alfred Heineken Fondsen,
in het bijzonder de voorzitter, mevrouw De Carvalho,
Laureaten,
Dames en heren,

De jury voor de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Cognitiewetenschap heeft unaniem besloten om de Heinekenprijs 2010 toe te kennen aan dr. **Michael Tomasello**, mededirecteur van het Max Planck Instituut voor Evolutionaire Antropologie in Leipzig, en directeur van de afdeling voor vergelijkende en ontwikkelingspsychologie van dit instituut.

Hij ontvangt de prijs omdat 'zijn multidisciplinaire onderzoek ons een beter begrip heeft gegeven van de cognitieve processen bij primaten in het algemeen, en taalverwervingsprocessen bij mensen in het bijzonder'.

Michael Tomasello is met zijn invloedrijke en baanbrekende onderzoek een zeer opmerkelijk cognitiewetenschapper. Zijn onderzoek varieert van sociale cognitie en sociaal leren bij primaten tot ontwikkelingspsychologie en taalverwerving bij kinderen.

Hij gaat uit van de hypothese dat mensen een unieke plaats onder primaten innemen omdat zij in staat zijn om elkaars bedoelingen te begrijpen. Hij poneert de stelling dat hierdoor niet alleen de evolutie van cultuur en menselijke cognitie mogelijk werd, maar ook de evolutie en ontwikkeling van taal. Hij is van mening dat fundamentele aspecten van taal, zoals grammatica, geen speciaal mechanisme vereisen, maar in plaats daarvan als kenmerken voortvloeien uit algemene cognitieve vaardigheden.

Michael Tomasello studeerde psychologie aan Duke University en promoveerde in 1980 in de experimentele psychologie aan de University of Georgia. Hij was aangesteld bij de faculteiten psychologie en antropologie van Emory University. Daarnaast deed hij onderzoek aan het beroemde Yerkes National Research Primate Center.

In 1988 werd hij benoemd tot mededirecteur van het Max Planck Instituut voor Evolutionaire Antropologie. Daarnaast werd hij mededirecteur van het Wolfgang Köhler Primate Research Center, en buitengewoon hoogleraar in de psychologie aan de Universiteit van Leipzig en de Universiteit van Manchester. Michael Tomasello wasgasthoogleraar aan Harvard University, de Universiteit van Rome, Stanford University, en UC Berkeley. Hij heeft vele prijzen en onderscheidingen ontvangen, waaronder een Guggenheim Fellowship in 1997 en de Hegel Prize in 2009.

Michael Tomasello bewoog zich op verschillende onderzoeksterreinen tegelijk: cognitie bij primaten, sociale cognitie bij mensen en taalverwerving. Bij zijn onderzoek verkent hij de grenzen tussen geesteswetenschappen, sociale wetenschappen en natuurwetenschappen. Zijn onderzoek heeft niet alleen grote betekenis voor de cognitiewetenschap, maar ook voor ons diepe begrip van 'wat maakt ons eigenlijk tot mens'?

Michael Tomasello beperkt zich niet alleen tot wetenschappelijk onderzoek, maar spreekt met , lezingen en televisieoptredens ook een breder publiek aan. Daarin legt hij uit wat cognitie is en welke cognitieve vaardigheden verschillende diersoorten (primaten, maar meer recent ook honden) al dan niet delen met de mens. Een voorbeeld: In 1999 verscheen zijn boek ***The Cultural Origins of Human Cognition*** (Harvard University Press), dat de 2001 APA William James Book Award won. Dit boek is in meer dan tien verschillende talen vertaald.

In de afgelopen vijf jaar heeft Michael Tomasello zich gericht op 'cooperation', zowel als in de betekenis van samenwerking als altruïsme. Hierbij richt hij zich zowel op cognitieve als motivatieaspecten. In een recent artikel in de *New York Times* zegt Tomasello: 'Als mens krijgen we te maken met morele dilemma's omdat wij tegelijkertijd egoïstisch en altruïstisch zijn.' Tomasello is – naar eigen zeggen – 'in hart en nieren een psycholoog', en is ook wel omschreven als 'een pionier, die onverschrokken onbekend gebied onderzoekt dat anderen niet durven te betreden'. **Toen hem werd gevraagd: 'Wat is volgens u de volgende belangrijke stap die we moeten nemen, willen we ontdekken wat ons mensen zo uniek maakt?', antwoordde hij:**

'Ik heb geen idee. Ik heb de richting van mijn eigen onderzoek nooit langer dan ongeveer een jaar van tevoren kunnen plannen. Als ik zou weten wat de volgende belangrijke stap zou (moeten) zijn, zou ik nu met alles stoppen en daaraan beginnen. Mijn antwoord is dat de volgende belangrijke stap eigenlijk per definitie datgene is waar ik nu mee bezig ben. Dus: "samenwerking, samenwerking, samenwerking.'

De jury is ervan overtuigd dat de enorme invloed van Michael Tomasello's werk, zijn productiviteit, en het feit dat zijn denkbeelden nog steeds evolueren, en dat hij in zijn werk steeds opnieuw nieuwe bevindingen verwerkt en oude opvattingen aanpast, allemaal een garantie vormen dat hij de komende tijd een toonaangevende rol zal blijven spelen bij de ontwikkelingen en discussies in de cognitiewetenschap.

Namens de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen is het mij een grote eer en genoegen om Michael Tomasello te feliciteren met de Dr. A.H. Heinekenprijs voor Cognitiewetenschap 2010.

Prof. Jacqueline J. Meulman

Voorzitter van de jury van de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Cognitiewetenschap 2010